

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Barne- og likestillingsdepartementet
Postboks 8036 DEP
0030 OSLO

Deres ref.
16/2687

Vår ref.
16/6618 - TJU

Dato
01.12.2016

Høring - Effektivisering av håndhevingen på diskrimineringsområdet - Forslag til endringer i håndhevingsapparatet på diskrimineringsområdet

Vi viser til Barne- og likestillingsdepartementets brev 19. oktober 2016 med vedlegg.

Justis- og beredskapsdepartementet har følgende merknader:

I utkastet til diskrimineringsombudsloven § 4 andre ledd legges det opp til at nemndas leder, uten mulighet for unntak, må ha «dommererfaring». Etter vårt syn bør ikke «dommererfaring» være et absolutt krav, idet dette kan utelukke kvalifiserte kandidater, samtidig som et krav om «dommererfaring» (kort eller lang, nylig eller for lenge siden) ikke i seg selv gir noen vesentlig garanti for særlige kvalifikasjoner. Lovteksten bør etter dette utformes slik at den ikke utelukker kvalifiserte kandidater som mangler dommererfaring.

I høringsnotatet pkt. 7.5.4 foreslås regler om retting og tilleggsavgjørelse. Siden lovforslaget bygger på at nemndas vedtak har samme virkning som rettskraftig dom om det ikke reises søksmål for tingretten, synes det fornuftig å se hen til de tilsvarende regler i tvisteloven på dette punkt. Vi kan imidlertid ikke se at forslagene om å lovfeste en adgang til retting og tilleggsavgjørelse er tatt med i selve lovutkastet. Se på dette punkt til illustrasjon Prop. L 145 (2015-2016) og lovutkastet § 9.

Høringsnotatet pkt. 7.5.5 gjelder gjenåpning. I lovutkastet § 18 siste ledd andre punktum fastsettes at «[f]or øvrig gjelder bestemmelsene om gjenåpning i tvisteloven §§ 31-6 til 31-9 så langt de passer». Lovgivningsteknisk bør det utvises varsomhet ved bruk av «så langt de passer» eller lignende henvisninger. Vi anbefaler derfor at det

angis positivt hvilke bestemmelser i tvisteloven som skal gjelde og at bestemmelsene inntas i lovforslaget.

Til høringsnotatet 7.7 om domstolsprøving bemerkes at vi støtter forslaget om å videreføre adgangen til å bringe gyldigheten av nemndas vedtak inn for domstolene med staten v/nemnda som saksøkt.

I pkt. 7.7.1 henvises det til Rt. 2015 s. 1313 og det uttales under henvisning til kjennelsen at «[p]røvingsadgangen gjelder bare for vedtak». Fremstillingen i høringsnotatet blir her unøyaktig. Det avgjørende etter Rt. 2015 s. 1313 er ikke hvorvidt vedtaksformen er brukt, men om det foreligger en nemndsavgjørelse som konkluderer med at det er begått brudd på diskrimineringslovgivningen. I kjennelsen henvises det dessuten til at Likestillings- og diskrimineringsnemnda etter fast praksis bruker vedtaksformen også i tilfeller hvor nemnda kommer til at det ikke foreligger lovbrudd. Høringsnotatet foreslår derfor presisert på nevnte punkt.

Vi foreslår at fristen i § 15 første ledd andre punktum i stedet bør gjelde «fra det tidspunkt partene ble underrettet om vedtak i nemnda», sml. diskrimineringsombudsloven § 12 andre ledd. Underrettelsestidspunktet vil kunne være enklere å anvende i praksis slik at man i størst mulig grad unngår tvil knyttet til om et saksanlegg er rettidig. Vi kan for øvrig ikke se at formuleringen i lovutkastet § 15 første ledd andre punktum er kommentert i høringsnotatet.

Til lovutkastet § 15 første ledd tredje punktum bemerkes at det etter vår vurdering er tilstrekkelig å uttrykke at «[...]har vedtaket virkning som rettskraftig dom[...]».

Vi forstår ordlyden i lovutkastet § 15 andre ledd slik at Oslo tingrett skal være tvungent verneting. De generelle merknadene i høringsnotatet er likevel ikke tydelige på dette punktet og bør etter vårt syn klargjøres.

Etter lovutkastet § 15 tredje ledd skal det være adgang til å bringe saken inn for domstolen selv om saken er til behandling i nemnda. Når det legges opp til å orientere nemndas behandling mer i retning av en «tvisteløsningsnemnd» med kompetanse til å avsi rettskraftige avgjørelser på lik linje som en domstol, bør det vurderes om det skal være anledning til å ha to saker med det vesentlige samme saksforhold løpende samtidig i nemnda og i domstolen. Vi kan ikke se at det spørsmålet er vurdert i høringsnotatet.

Det bør vurderes om det er behov for særskilte stansingsregler eller om tvistelovens stansingsregler er tilstrekkelige. Til illustrasjon viser vil til at det i Prop. L 145 (2015-2016) om Forbrukerklageutvalget er foreslått særskilte stansingsregler, se lovutkastet §§ 12 og 13.

Vi kan videre ikke se at det er vurdert om det bør foreslås regler for kostnadsfordelingen som skal gjelde når nemnda fatter vedtak. Til illustrasjon viser vi

til at det i Prop. L 145 (2015-2016) er foreslått at utvalget skal kunne tilkjenne sakskostnader i tilfeller hvor det er nedlagt påstand eller på annen måte er fremsatt krav som utvalget finner åpenbart ikke kan føre frem, se lovutkastet § 10 andre ledd.

Det framgår av punkt 8.4.1.2 at nemnda etter forslaget vil kunne avgi ikke-bindende uttalelser overfor Stortinget og dets organer i arbeidsgiversaker. Dersom forslaget opprettholdes etter høringen, bør det framgå av proposisjonen at innvendingene som kan tenkes mot en slik ordning er vurdert, blant annet i lys av Sivilombudsmannens argumentasjon i Likestillings- og diskrimineringsnemndas sak 2015/2.

I spesialmotivene til utkastet til § 18 framgår det at «nemnda skal kunne omgjøre sitt eget vedtak dersom det er ugyldig». Vi antar at hensikten er å uttrykke at nemnda *ikke* skal kunne omgjøre sitt eget vedtak, jf. lovutkastet § 18 andre ledd første punktum.

I forbindelse med forslaget om å gi adgang til gjenåpning av nemndas vedtak bør det vurderes om beslutningen om å gjenåpne en sak skal gi rett til dekning av sakskostnader etter forvaltningsloven § 36. Spørsmålet er beslektet med problemstillingen om i hvilken grad en part kan kreve sine saksomkostninger i en klagesak dekket i medhold av § 36 første ledd, når klagen resulterer i en opphevelse av førstinstansens vedtak. Det vises til behandlingen av dette temaet i Woxholth, Forvaltningsloven med kommentarer, 2011, side 598–600 med videre referanser til blant annet uttalelser fra Sivilombudsmannen og Justis- og beredskapsdepartementets lovavdeling.

Det bør vurderes om det skal fastsettes et lignende regelverk som den vedtatte (men ennå ikke ikraftsatte) forvaltningsloven § 51 femte ledd fastsetter. Se nærmere Prop. 62 L (2015–2016) punkt 31.4.4 side 180 og punkt 34.1 side 207 til 208 om behovet for slike regler for selve beslutningen ileggelse av tvangsmulkt. Basert på Diskrimineringsnemndas status som et uavhengig forvaltningsorgan, jf. lovutkastet § 4 første ledd, bør det vurderes en regulering om at det ikke er adgang til videre klage over nemndas beslutning.

Med vennlig hilsen

Harald Aass
fagdirektør

Toril Juul
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent og sendes uten signatur

